

УДК 339.72 (477)

Афендікова Н.О.¹, Беспалько М.В.²

¹канд. екон. наук, доц НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. Т-119 НУ «Запорізька політехніка»

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ “ДЕФОЛТ” ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Поняття «дефолт» і «банкрутство» часто плутають або вважають синонімами. Розглянемо поняття «дефолт» окремо. Подібні ситуації регулюються законодавством та умовами договору. Дефолт оголошують тоді, коли країна не може розрахуватися зі своїми боргами вчасно і в повному обсязі. У такому випадку відбуваються переговори з кредиторами про те, щоб списати частину боргу, а частину - перенести на більш пізній термін. У найгіршому випадку країна просто відмовляється платити за боргами. Дефолт не можна порівнювати з банкрутством підприємства, бо підприємство може бути ліквідоване в результаті банкрутства. Країна не може бути ліквідована. Вона продовжує існувати та функціонувати, але протягом 5 - 7 років не може робити запозичення на зовнішніх ринках. У цей

період відкриті запозичення лише у таких організаціях як МВФ, Світовий банк та інші. Можливо, уряди інших країн також захочуть допомогти.

Дефолт – стан у кредитних відносинах, що настає, коли позичальник не виплачує свої борги або платежі, порушення платіжних зобов'язань позичальника перед кредитором, нездатність проводити своєчасні виплати за борговими зобов'язаннями або виконувати інші умови договору позики. Цим терміном позначають будь-які види відмови від боргових зобов'язань (тобто він певною мірою є синонімом поняття «банкрутство»), але, як правило, його використовують вужче, маючи на увазі відмову центрального уряду або муніципальної влади від своїх боргів.

Основною причиною дефолту є незбалансованість доходів і витрат боржника. Причини дефолту держави полягають в наступному:

- непродумана економічна стратегія, в результаті настає економічна криза, що приводить до незбалансованості бюджету;

- незбалансована політика нарощування зовнішньої і внутрішньої заборгованості або обох відразу;

- різке зниження дохідної бази бюджету при зростанні бюджетних витрат, економічна криза через зовнішньополітичні причини;

- різка зміна внутрішньополітичного курсу з свідомою відмовою від виплати боргів, такі зміни через різку зміну політичного режиму впливають на економіку країни, приводячи до стадії регресу, що викликає стрімке скорочення надходжень до скарбниці;

- форс-мажорні обставини, непередбачені обставини, такі як військові дії на території країни, світова криза та інші, закінчуються дефолтом або повним банкрутством країни.

Країни оголошують дефолт, коли не можуть розрахуватися зі своїми боргами. Попри поширену думку, що після дефолту усі борги автоматично “зникають”, це не зовсім так, пояснюють фахівці. Держава - не підприємство, яке можна просто оголосити банкрутом і ліквідувати. Країна продовжить існувати й після дефолту, і їй доведеться взаємодіяти з міжнародними партнерами, які виступали її кредиторами. Тому насправді після оголошення так званого “технічного” дефолту країни, як правило, хоч і заявляють про свою неплатоспроможність, але надалі все одно змушені домовлятися з кредиторами - про списання частини боргу і відтермінування майбутніх виплат.

Але є й позитивні наслідки. Зазвичай після оголошення дефолту країна домовляється з МВФ про фінансову підтримку в обмін на виконання програми реформ. Важкі економічні умови полегшують задачу політичного просування реформ. Окрім того, девальвація національної валюти, якою зазвичай супроводжується дефолт, робить товари вітчизняних експортерів більш конкурентоздатними. Дефолт мобілізує резерви держави. Більш

ефективно витрачаються бюджетні кошти. Слабкі неконкурентоспроможні компанії розоряються, а виживають найсильніші підприємства. Падіння курсу національної валюти сприяє підвищенню конкурентоспроможності внутрішніх виробників. За своєю суттю, дефолт - це хоч і болючий, але необхідний для оздоровлення економіки країни інструмент.

Країну, яка стоїть на порозі дефолту можна підтримати завдяки збільшенню державного споживання. Можна розгорнути державний інвестиційний проект, найняти більше людей і таким чином простимулювати економіку. Або можна виплатити більше грошей найбільшій - дослідження показують, що вони переважно витрачають додаткові доходи на споживання. Але водночас зростання попиту може призвести до зростання цін або до зростання імпорту. А це може негативно позначитись на торговельному балансі й валютному курсі. Отже, можемо зробити висновок, що при дефолті страждає не тільки держава-банкрут, а й країни-кредитори. Наслідком від дефолту країни може стати обвал фінансових ринків і міжнародна економічна криза. В результаті цього страждає не тільки населення держави, яке відмовилась платити за боргами, а й громадяни інших територій.